

डॉ. सतीश सोनवणे
कॅन्सर तज्ज्ञ

कर्करोग माहिती पुस्तिका

कॅन्सर म्हटले की माणूस निरवानिरवीची भाषा बोलू लागतो. सगळे संपले आहे असे समजतो. काही वर्षांपूर्वी हे थोडंसं खरंही होतं, पण आता कॅन्सरवरील निदानाच्या व उपचाराच्या अत्याधुनिक पद्धती जगात सर्वत्र तसेच आपल्या भागातही उपलब्ध झाल्या आहेत. त्याद्वारे पेशंटच्या वेदना व त्रास हे तर कमी करता येतेच, तसेच आयुष्यही वाढविता येते. कॅन्सरची लक्षण आढळल्यास व त्याचे प्राथमिक अवस्थेत निदान झाल्यास योग्य उपचाराद्वारे कॅन्सर पूर्ण बरा होऊ शकतो.

Prima
care
SUPER SPECIALITY HOSPITAL
for maximum healthcare
MUTISPECIALITY HOSPITAL

डॉ. सतीश सोनवणे
कॅन्सर तज्ज्ञ

वेळेवर निदान, योग्य उपचार, कॅन्सरपासून मुक्ती !

* अधिक माहितीसाठी *

The objective of this booklet is to provide general information about cancer. Should not be used as a guideline for treatment & legal issues.

शुभेच्छा...!

एकविसाव्या शतकामधून वाटचाल करताना भारताला पर्यावरण, पाणीटंचाई याबरोबरच आरोग्याची समस्या भेडसावत आहे व तिचा विळखा समाजाभोवती दिवसेंदिवस वाढत आहे. 'आरोग्यम् धनसंपदा' आपण म्हणतो - आरोग्य हिच धनसंपत्ती. पूर्वी महाभयानक रोग म्हणजे कर्करोग. पूर्वी कर्करोग म्हटला म्हणजे मृत्यु! हे निश्चित समजले जायचे. धुम्रपानासारख्या वाईट सवयी, तंबाखू, गुटखा, निकृष्ट आहार यामुळे त्याचे प्रमाण वाढतेच आहे. भारतासारख्या विकसनशील देशात आजही सर्वसामान्य लोकांना कॅन्सर विषयी जुजबीच जाण आहे. आज आपल्या देशात दरवर्षी किमान २० ते २२ लाख नवीन लोकांना कर्करोगाची लागण होत आहे. कर्करोगाशी लढायचं म्हणजे त्याची सुरुवात तो होऊ नये म्हणून प्रयत्न करणे आणि झाला तर त्याचे प्राथमिक अवस्थेत निदान व्हावे येथपासून सुरु करावे लागेल. त्यासाठी कर्करोगाविषयी भिती न बाळगता व्यसनांपासून दूरी ठेवून कर्करोगाविषयी माहिती मिळविली पाहिजे. डॉ. सतीश सोनवणे यांनी कर्करोगाविषयी ही पुस्तिका लिहून जो जनजागृतीचा उपक्रम सुरु केला आहे तो अत्यंत स्तुत्य आहे. त्यातील कर्करोगाविषयीच्या माहितीमुळे सर्वसामान्य लोकांना त्याची लक्षणे लवकर समजण्यास उपयोग होईल व कर्करोगाविषयीची भीती दूर होईल. त्यामुळे प्राथमिक अवस्थेत कर्करोगाचे निदान होण्यास मदत होईल व हजारो-लाखो जीवांचे प्राण वाचू शकतील.

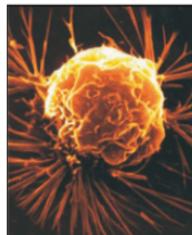
नियमितपणे कर्करोगतज्ञाद्वारे काही लक्षणे आढळल्यास, उदा. शरीरातील काही गाठी यांची तपासणी करून घेतल्यास कर्करोगाचे निदान लवकर होऊन शस्त्रक्रियेद्वारे व इतर उपचार पद्धतीद्वारे तो पूर्णपणे बरा होऊ शकेल. विशेषत: भारतासारख्या देशात ग्रामीण भागातील लोकांना या पुस्तिकेद्वारे कर्करोगाविषयी माहिती मिळून कर्करोगाची लक्षणे लवकर ओळखण्यास मदत होईल.

कर्करोग तज्ज डॉ. सतीश सोनवणे यांनी वैद्यकिय व्यवसायाबरोबर या पुस्तिकेद्वारे सुरु केलेल्या जनजागृतीच्या उपक्रमास माझ्या हार्दिक शुभेच्छा व त्यांच्या टाटा कॅन्सर हॉस्पिटल मुंबई येथील प्रदीर्घ अनुभवाचा समाजास असाच उत्तरोत्तर लाभ होवो हीच ईश्वरचरणी प्रार्थना.

(कि. बा. तथा अणा हुजारे)
 राळेगणसिध्दी, अहमदनगर.

कॅन्सर (कर्करोग)

आपल्या शरीराची रचना अनेक छोट्या छोट्या पेशींपासून झाली आहे. नवीन पेशी तयार होणे व जुळ्या पेशी नष्ट होणे ही शरीराची एक नियमित व नियंत्रित प्रक्रिया आहे. ही प्रक्रिया जेव्हा अनियंत्रित होते तेव्हा त्युमर (गाठ) तयार होतो. थोडक्यात त्युमर म्हणजे शरीरात होणारी पेशींची अनियमित, अनियंत्रित, कारणविहीत व भरमसाठ वाढ.

कर्करोगाचे अनियंत्रीत पेशी

त्युमर दोन प्रकारचे असतात. हाणिकारक व अहाणिकारक. अहाणिकारक त्युमर शरीराच्या इतर भागात पसरत नाहीत. हाणिकारक त्युमर मधील पेशींमध्ये शरीराच्या एका भागातून दुसऱ्या भागामध्ये रवतवाहिण्या व लिम्फॉटिक सिस्टिन मार्फत पसरण्याची क्षमता असते. त्युमर पासून वेगळ्या झालेल्या पेशी शरीराच्या इतर भागात पसरून त्या ठिकाणी नवीन वसाहीती निर्माण करतात व शरीराच्या इतर भागात त्युमर (मेटेस्टसिस) होते. हे हाणिकारक त्युमर म्हणजेच कॅन्सर - कर्करोग.

* कॅन्सरची लक्षणे *

कॅन्सरची अनेक कारणे आहेत. परंतु मुख्यतः तंबायवूरे सेवन, सिंगारेट, विडी, गुटखा, दाढ यामुळे होणाऱ्या तंबायवूरे सेवन, सिंगारेट, विविध रसायनांचे शरीरातर होणारे परिणाम, जंतूसंसर्ग एव्हाद्या भागाला पुळ्या पुळ्या होणारी जखम, शरीरातील हार्मोन्सचे अनियंत्रण, ऐडियोथेन वर्गाई या कारणामुळे कॅन्सर होतो.

* कॅन्सरबदलचे गैरसमज व उपाय *

सामान्यांपासून असामान्यांपर्यंत फक्त ज्याच्या नावाने हृदयात धडकी भरते असा योग म्हणजे कॅन्सर आणि कॅन्सर म्हणजे असाध्य योग अशी एक गैरसमजूत आहे. विज्ञानाच्या प्रगतीने व नवनवीन उपचार पद्धतीने आता कॅन्सर नवकीर असाध्य राहिलेला नाही. कॅन्सरचे योग्य वेळी निदान झाले व त्याचे उपचार कॅन्सर तज्ज्ञाकडून केले तर कॅन्सर पूर्ण बरा होण्याची शक्यता जास्त आहे.

साधारणपणे सांगायाचे झाल्यास कॅन्सर बरे होण्याची शक्यता : स्टेज १- (९० ते १०० टक्के) स्टेज २- (७० ते ८० टक्के), स्टेज ३- (४० ते ६० टक्के), स्टेज ४- अत्यल्प (० - ५ टक्के) एवढे (कॅन्सरचे बरे होण्याचे प्रमाण) असते. त्यामुळे लवकर निदान व योग्य उपचार आवश्यक आहेत. कॅन्सर संसर्जन्या नाही. काही प्रकारचे कॅन्सर अनुरंधिक असतात. कॅन्सरची कोणतीही लक्षणे आढळल्यास तवीत इलाज करणे आवश्यक आहे.

* कॅन्सरची चाहूल *

१) शरीरात कोणत्याही भागात अगानक आलेली गाठ विशेषत: स्तनांमध्ये, मानेमध्ये आलेली गाठ २) हळू हळू गाढणारी, औषधाने बरी न होणारी जखम किंवा कातडी, ओठ, जीभ वा तोंड इ. ठिकाणी झालेली जखम वा व्रण. ३) औषधाला दाद न देणारा खोकला किंवा घशात घोगणा आवाज अगर आवाजात पडलेला फरक ४) वारंवार अपचन, गिळण्याचा त्रास किंवा अन्न उलटून पडणे. ५) शरीरावरील तीळ किंवा मस यात अगानक झालेली वाढ ६) लघवी, शौचाच्या सवटीत बदल (कधी जुलाब पातळ, कधी घृष्ण कधी शौचातून रवत जाणे) ७) अरेळी किंवा अगानक रवतस्त्राव खोकल्यातून, उलटीतून, लघवीतून, शौचातून अथवा योनीमार्गातून.

* कॅन्सरवरील उपचार *

कॅन्सरवरील विविध उपचार पद्धती आता उपलब्ध आहेत. कॅन्सरच्या स्टेजनुसार त्यापैकी योग्य पद्धतीची प्रभावीपणे अंमलबजावणी करता येते. कॅन्सरविषयी भिती न बातगता त्याच्यावर आधुनिक पद्धतींने उपचार कराने विविध पद्धतीचे फायदे त थोके आपल्या कॅन्सरतज्ञांकडून व्यवस्थित समजावून द्या. तेव्हा कॅन्सर झाल्यास नाउमेंद होऊ नका किंवा घाबरू नका तर कॅन्सर बरोबर लढा द्या. त्याला शरण जाऊ नका काऱण काऱण असा लोकांवर उपचाराचा परिणाम जास्त समाधानकाऱ्यक होतो.

maccare
QUALITY HOSPITAL
... for maximum healthcare

MULTISPECIALITY HOSPITAL

कॅन्सरच्या उपचारांच्या मुख्यतः तीन पद्धती आहेत.

शर्द्रक्रिया : Surgery

कॅन्सरचा आजार शरीराच्या एकाच भागात असल्यास या उपचार पद्धतीचा वापर कराने तो पूर्णपणे काढून ठाकण्यात येतो. ही सर्वात अधिक प्रभावी उपचार पद्धती असून कॅन्सर प्रथम अवस्थेत असताना शर्द्रक्रिया कराने घेण्यात ठाकाठाळ कर नयेत. काऱण कॅन्सर पुढील अवस्थेत गेल्यास शर्द्रक्रियेचा प्रभावी उपचार करता येत नाही. (शर्द्रक्रियेनंतर काढून ठाकण्यात आलेल्या भागाची पुनर्दर्शन करण्यात येत नाही.) कॅन्सरची शर्द्रक्रिया ही कॅन्सर तजा (कॅन्सर सर्जन) डॉर्ट्यांकडून कराने घेणे आवश्यक असते.

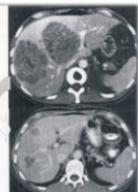
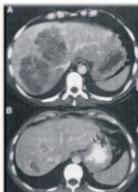

केमोथेरपी : CHEMOTHERAPY

या उपचार पद्धतीत रक्तवाहिन्याद्वारे शरीरात औषधे देऊन कॅन्सर पेशी नष्ट केल्या जातात.

केमोथेरपी
आधी

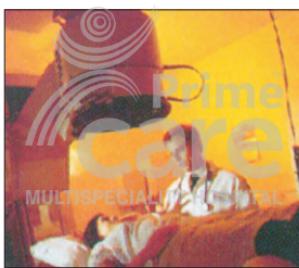
केमोथेरपी
नंतर

केमोथेरपी परिणाम

रेडिओथेरपी : RADIOTHERAPY

या उपचार पद्धतीत बांधित भागात रेडियेशन क्रिहांद्वारे कॅन्सर पेशीTM नष्ट केल्या जातात. कॅन्सरपेशी टेस्टेज, उपचारांची सुविधा, साईड इफेक्ट व पेशंत्वा थारिएक फिटनेस लक्षात घेऊन डॉक्टर या उपचार पद्धतीची निवड करतात.

रेडिएशन युनिट

स्ट्रिक्नींग

स्ट्रिक्नींग म्हणजे कॅन्सररे प्राथमिक अवस्थेत किंवा कॅन्सर होण्यापूर्वी (टेस्टेज ०) गिदान करण्यासाठी करण्यात येणाऱ्या तपासण्या. या तपासण्याद्वारे गिदान झाल्यास कॅन्सर बरा होण्याचे प्रमाण जास्त असते. (साधारण ९५ ते १०० टक्के)

* स्ट्रेट कॅन्सर स्ट्रिक्नींग *

स्ट्रेटनांची स्वर्चं तपासणी (Breast Self Examination)

- वयाच्या २० वर्षापासून दर महिन्याला स्वतः तपासणी करावी.

डॉक्टरांकडून स्तन तपासणी

- वयाच्या ४० वर्षांनंतर - दरवर्षी करावी.
- ३० ते ४० वर्षी - दर ३ वर्षांनी करावी.

स्तनांचा एकस-ऐ (मॅमोग्राफी)

- वयाच्या ४० वर्षांनंतर दर २ वर्षांनी मॅमोग्राफी करावी.
- क्रुटुंबाच्या जवळच्या स्त्री नातेवाईकास (आई, बहीण) स्तन कॅन्सर झालेला असल्यास वयाच्या २७ वर्षांपासून दर २ वर्षांनी मॅमोग्राफी करावी.

* गर्भाशय कॅन्सर इक्रींग *

गर्भाशयाच्या कॅन्सरसाठी पॅप स्मिअर

- शारिरीक संबंध प्रस्थापित झाल्यानंतर - दरवर्षी पॅप स्मिअर करावी.
- वयाच्या २१ वर्षांनंतर दरवर्षी पॅप स्मिअर तपासणी करावी.

* तोंडाची कॅन्सर इक्रींग (मुखकर्करोग) *

तंबाखू कोणत्याही स्वरूपात वापरत असल्यास तोंडाची नियमितपणे दर ३ महिन्याला तपासणी डॉक्टरांकडून अवश्य करावी. तत्पूर्वी आपण स्वरूप सूर्यप्रकाशात चुळ भरू आणथासमोर मुख्य परीक्षण करावे व काही डांग किंवा जखमा असल्यास डॉक्टरांथी संपर्क साधावा.

SUPER SPECIALITY HOSPITAL

...for maximum health care

MULTISPECIALITY HOSPITAL

तंबाखू आणि कॅन्सर

* आपणांस माहित आहे का?

- दरवर्षी भारतात सुमारे २,५०,००० व्यक्ती तंबाखू सेवनामुळे होणाऱ्या कॅन्सरला बळी पडतात.
- दरयोज भारतात २२०० लोक तंबाखूच्या सेवनामुळे मृत्युमुख्यी पडतात.
- तंबाखूच्या सेवनामुळे तोंड, नाक, स्वरयंत्र, अङ्गनलिका व फुफ्फुसे यांचा कॅन्सर होतो.
- तंबाखूमुळे स्वादुपिंड, मुत्राशय, मुत्रपिंड, पोट व गर्भाशयाचा कॅन्सर होऊ शकतो.
- ४०% कर्करोग तंबाखूच्या सेवनामुळे होतात.

* तोंडाच्या कँन्सरचे धोक्याचे इथारे *

तोंडागा कर्कशेग होण्यापूर्वी, आपले शरीर काही धोक्यारे इथारे देत असते. त्यांना कर्कशेगाची पूर्ववस्था असेही म्हणतात. बहुतेकवेळा तोंडाच्या कर्कशेगाची योथपासूनच सुखवात होते.

अ) ल्युकोप्लेकिया (तोंडातील पांढरा डाग)

साधारणपणे लोक तंबाखू ज्या ठिकाणी तोंडात ठेवतात तेथे पांढरे चव्हे किंवा डाग आढळतात.

ब) एहिथोप्लेकिया (तोंडातील लाल चव्हे)

साधारणपणे लोक तंबाखू ज्या ठिकाणी तोंडात ठेवतात तेथे गुलाबी व लालसर रंगाचे चव्हे आढळतात.

क) सबन्यूक्स फाईब्रोसिया

यामध्ये तोंडाची लवचिकाता कमी होते व तोंड आतून पूर्णतः अफेद रुग्णाचे होते. तोंड पूर्णतः उघडता येत नाही व मसालेदार पदार्थ अहन होत नाहीत.

ड) तोंडातील बरे न होणारे व्रण वा जखमा

ही जखम न दुखणाऱी असते, बरी होत नाही व वाढतच जाते. उदा. दात काढल्यानंतर जखम न भरणे इ.

इतर लक्षणे

- तोंडात न भरणाऱी जखम
- आवाजात बदल होणे
- नाकातून रक्त पडणे
- गलगंड (Thyroid)
- तोंडात किंवा जिभेवर गाठ येणे
- थुंकीतून रक्त पडणे
- उवासास त्रास होणे
- मानेत गाठी येणे

तोंडाच्या व घथाच्या कर्कयोगाच्या निदानाकरिता चाचण्या

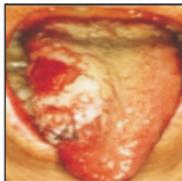
Thyroid Cancer

Paroid Cancer

Early Buccal
Mucosa Cancer

Thongue Cancer

Neck Node
Cancer

Alveolus Cancer

Larynx Cancer

After
Laryngectomy

तोंडाच्या व घथाच्या कर्कयोगाच्या निदानाकरिता चाचण्या

अ) बायॉप्सी (Biopsy)

macare™
संशयापद ठिकाणाहून डॉक्टर छोटासा तुकडा काढतात. त्याची सुक्षमदर्थक यंत्राखाली तपासणी केली जाते.

ब) इनडायरेक्ट लॅर्निंगोर्कोपी

दुर्भिणीद्वारे घथातील संशयापद ठिकाणाहून डॉक्टर छोटासा तुकडा काढतात. त्याची सुक्षमदर्थक यंत्राखाली तपासणी केली जाते.

क) छातीचा एकस-रे

ड) इतर CT - Scan, MRI, Endoscopy, PET-Scan etc.

* तोंडावे घवयंपटीक्षण *

प्रथम पाण्याने चूळ भरण तोंड साफ करा. नंतर आपले तोंड आरथासमोर स्वच्छ प्रकाशात उघडा व त्यात सफेद किंवा लाल डाग आहेत की नाही ते पहा, न भरणान्या जख्मा तपासा किंवा तोंड उघडायला त्रास होतो का ते पहा.

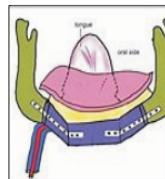
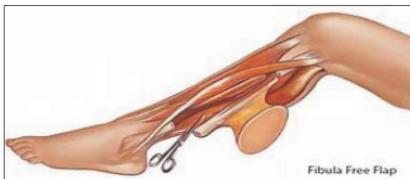

Free Radial Artery Forearm flap (FRAFF)

(हातावरील कातडी रवतवाहिन्यांसहित उचलून चेहऱ्यावर/तोडांत घोपण करून कॅन्सर सर्जरीनंतर पुर्णःबांधणी करण्यात येते.)

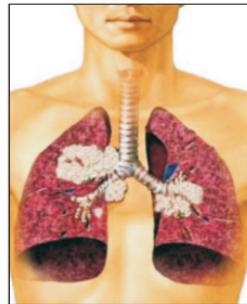
(पायावरील हाडाचा/कातडीचा वापर करून चेहऱ्यावर तोडाची पुर्णःबांधणी करण्यात येते.

फुफ्फुसाचा कॅन्सर

दुम्हपानाची सवय असणाऱ्या व फुफ्फुसाच्या X-Ray मधील कोणत्याही डागासाठी कॅन्सरची तपासणी करणे गरजेचे आहे. कायम येणारा खोकला व न बरा होणारा न्युमोनिया ही सुद्धा फुफ्फुसाच्या कॅन्सरची लक्षणे असु शकतात. बन्याच वेळा टिबी समजून द्रिटमेंट दिली गेल्यामुळे या आजाराच्या निदानास उधिर होतो.

लक्षणे

- खोकला येणे
- वजन कमी होणे
- थुंकीत रक्त येणे
- छातीत दुखणे
- धाप व दम लागणे

स्तन कॅन्सर

* आपण स्तनांच्या कॅन्सरांबंधी काय जाणता?

पाण्यात्या देशांमध्ये स्तन कॅन्सरचे प्रमाण ८ इत्रियांमागे १ असे असुन भारतामध्ये २२ इत्रियांमध्ये १ असे आहे. त्याचे प्रमाण आपल्या देशातही झापात्याने वाढत आहे. भारतात दरवर्षी ८० हजार इत्रियांना या कॅन्सरची लागण होत असते.

* संभाव्य धोके

यालील गोर्टीमुळे इत्रियांना कर्करोग होण्याची भीती जास्त असते. सामान्यतः योग्य वेळी उपचार झाल्यास व्यक्तीचे आयुष्य वाचते आणि कमीत कमी खर्च येऊ शकतो.

- स्तनांच्या कर्करोगाचा कौतुंबिक इतिहास विशेषत: जवळच्या रक्ताच्या नातेवाईकांमध्ये झालेला स्तनांचा कर्करोग (आई, बहीण, मावशी)
- एका स्तनामध्ये कर्करोगाचा प्रादूर्भाव हा दुसऱ्या स्तनाच्या कर्करोगासाठी संभाव्य धोका आहे.
- पेशांतचे वाढते वय
- स्तनांचा फायब्रोसिस्टिक रोग - स्तनांमध्ये सूज येणे व अतिशय तीव्र वेदना

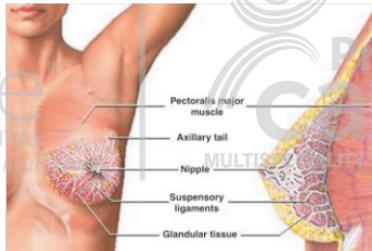
- होणे, तसेच अतिशय लहान वयात आलेली मासिक पाळी
- तीस वर्षांनंतर पटिले गेहोदृशपण
- अपत्य नसापे ■ शिथूला स्तनपान न करणे
- उंडिला रजोगिवृत्ती (पाळी संपणे)
- खाण्यापिण्याच्या वाईट सवर्यी, उदा. दाढ, चरबीयुक्त व दिनेहद पदार्थ यांचे
- अतिसेवन
- लठपणा ■ संप्रेक्षकांचा वापर (हार्मोन थेहपी)

* स्तनाच्या कर्कटोगाचे निदान

योग्य वेळेवर निदान व अचूक औषधोपचारांनी स्तनाचा कर्कटोग आपण बरा करू शकतो.

स्तनाच्या कँन्सरची काही लक्षणे

- स्तनात किंवा काखेमध्ये गाठ किंवा जाडसरपणा
- स्तनातून यवतस्त्राव होणे
- स्तनाग्रास भेगा किंवा यवळी पडणे
- स्तनाग्र आत घेवले जाणे

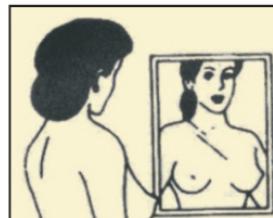

* इत्रियांनी स्वतः करावयाची स्तनपरीक्षा

या परीक्षेसाठी योग्य वेळ म्हणजे मासिक पाळीनंतर 3-4 दिवस होय. जर मासिक पाळी नियमित नसेल किंवा जट अद्युनमध्युन पाळी चुकत असेल तर ही परीक्षा दर महिन्याला एका ठ्याविक दिवशी करावी. वयाच्या 20 वर्षांनंतर प्रत्येक द्व्यावेदी आपल्या स्तनातील गाठ अथवा इतर कोणत्याही स्वरूपातील बदलाबदल जागलक याहिले पाहिजे.

ही परीक्षा कठी करावी ?

१) आराशासमोर उभे याहून तुमच्या स्तनाकडे पहा कुठल्याही प्रकारे आकाशातील बदल, कोणत्याही प्रकारचा त्वरेमधील बदल ओळखा.

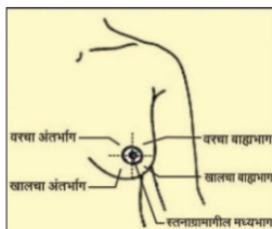

२) दोन्ही हात सरक वर कळन दोन स्तनांमधील आकारात काही बदल आढळतो का पहा.

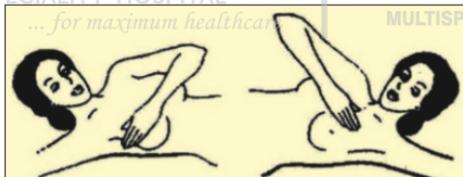
३) दोन्ही हात कमरेवर सोबतच्या चित्रामध्ये दाखविल्या प्रमाणे दाबून धरा. यामुळे स्तनांमधील बदल जाणवला तर तो ओळखा.

४) पूर्ण स्तनाची योग्य तऱ्हेने चिकित्सा करा. स्तन पाच भागामध्ये विभागलेले आहे. वरचा व खालचा बाह्यभाग आणि स्तनाग्रामांगील मध्यभाग, स्तनाचा एकही भाग न वर्गकरा सर्व भागांची पूर्णपणे तपासणी करा.

५) एक हात डोक्याखाली घेऊन झोपा, दुसऱ्या हाताची बोट जुळवून तऱ्हाताने स्तनांमधील गाठ शोधण्याचा प्रयत्न करा. बोटे आणि अंगठ्यांमध्ये स्तन दृश्य तपासू नका. तऱ्हाताने स्तन दाबून हाताला कसे लागते ते पहा. स्तनाच्या खालील भागात एक प्रकारची घडू कडा नेहमीर असते.

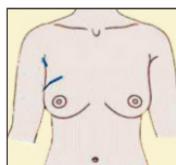
SUPER SPECIALITY HOSPITAL

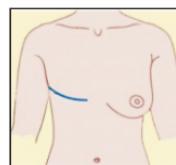
MULTISPECIALITY HOSPITAL

६) अथा प्रकारे दुसऱ्या स्तनाची परीक्षा करा व इतरांनाही याचे शिक्षण घावे.

स्तन कॉन्सर थेट्रक्रियेसंबंधी

Lumpectomy / Axillary
Breast Conservation
Surgery (BCT), Gold Standard

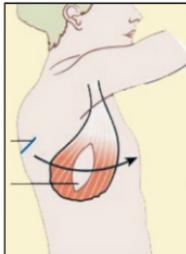
Mastectomy Scar
Modified Radial
Mastectomy

या थेट्रक्रियेमध्ये पूर्ण स्तन काढले जात नाही. फक्त कॉन्सर बांधीत भाग व लसीकरण्याची काढल्या जातात.

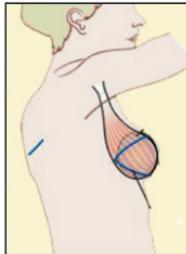
या थेट्रक्रियेमध्ये पूर्ण स्तन काढले जाते.

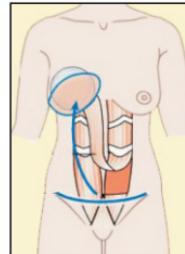
स्तनाची पुनर्दर्शन

LD Flap

LD with Implant

TRAM Flap

स्तन काढून टाकल्यानंतर पाठीच्या किंवा पोटाच्या स्नायुंचा उपयोग करून स्तनांची पुनर्दर्शन केली जाते.

सलाईन किंवा सिलीकॉन इम्प्लान्टच्या सहाय्याने स्तनांची पुनर्दर्शन करण्यास उपयोग होतो.

स्तनाच्या व माणेच्या ऑपरेशन नंतर करावयाचे व्यायाम

व्यायाम १

व्यायाम २

व्यायाम ३

व्यायाम ४

व्यायाम ५

व्यायाम ६

स्तन व कॅन्सरच्या ऑपरेशन नंतर घ्यावयाची काळजी

- ★ बाधित हातावर कोणतेही इंजेकशन घेऊ नये
- ★ बाधित हातातून तपासणीसाठी रवत काढू नये
- ★ बाधित हातातील नयवे काढताना सावधानता बाळगा
- ★ बाधित हातावर तंग कपडे व दागिने घालू नका
- ★ खूप गरम व खूप थंड वस्तुंपासून बाधित हाताचे रक्षण करा.

**कॅन्सरच्या उपाचारानंतर कॅन्सर तळांकडून
नियमित तपासणी करणे आवश्यक आहे.**

गर्भाशयाचे कॅन्सर

गर्भाशय व गर्भाशय मुख्याचा कॅन्सर हा भारतीय महिलांमध्ये प्रामुख्याने आढळणारा कॅन्सर आहे. यामध्ये गर्भाशयमुख्याच्या पेशी ग्रासल्या जातात. दरवर्षी १,२५,००० स्थिरांगा हा कॅन्सर होतो आणि त्यापैकी ६०,००० स्त्रीया या योगामुळे मृत्युमुर्ही पडतात.

MULTISPECIALITY HOSPITAL

... for maximum healthcare

MULTISPECIALITY HOSPITAL

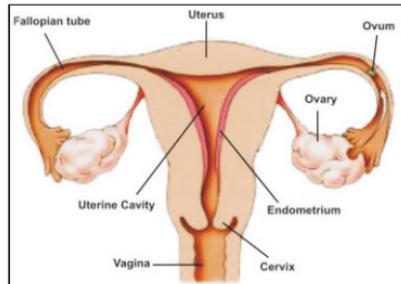
* गर्भाशयाच्या कॅन्सरची संभाव्य कारणे *

- * लहान वयात लैंगिक संबंध
- * अल्पवर्यीन मुर्लींचा विवाह
- * वयाच्या २० वर्षांगोदर पहिली गर्भधारणा
- * तीनपेक्षा अधिक वेळा गर्भधारणा किंवा दोन गर्भधारणांमध्ये कमी अंतर (यामुळे गर्भाशयमुख्याला वारंवार इजा होते व ती जखम भरण्यास अवघी मिळत नाही)
- * गुप्तांगाची अस्वच्छता
- * तंबाखूची व्यसनाधिगता
- * गुप्तरोग विशेषत: (ह्युमन पॅपीलोमा व्हायरस) विषाणूची लागण

* गर्भाशय मुख्याच्या कॅन्सरची लक्षणे

- १) दोन मासिक पाळी दरम्यान रक्तस्राव
- २) लैंगिक संबंधानंतर रक्तस्राव
- ३) पाळी बंद झाल्यानंतर (रजोगिवृत्तीनंतर) होणारा रक्तस्राव
- ४) अनियमित आणि अतिरिक्त स्राव
- ५) योनीमार्गातून असामान्य रक्तस्राव
- ६) असाधारण थकवा, अशतपणा, वजन कमी होणे.

पॅप टेस्ट

पॅप टेस्ट चाचणी अगदी सोपी व ठेदनारहित आहे. कापसाचा बोळा किंवा ब्रुथच्या सहाय्याने गर्भाशयमुख्यातील पेशी काचपट्टीवर घेऊन सुक्षमदर्थकाच्याली तपासल्या जातात.for maximum healthcare

* गर्भाशयाच्या कॅन्सरचा धोका कसा टाळावा ?

- * ३० वर्षांनंतर पॅप टेस्ट करून घेणे.
- * लग्नाचे वय १८ वर्षांपुढे असावे. त्यामुळे पहिल्या लैंगिक संबंधालाही पुढे ढकलता येईल.
- * कुद्रुंब नियोजनाचा उपयोग करून पहिल्या मुलाचा जन्म वर्याच्या २० वर्षांनंतर होईल याची खबरदारी घ्यावी.
- * वारंवार व तीनपेक्षा अधिक गर्भाशयाचा टाळाव्यात.
- * लैंगिक संबंधाच्यावेळी नियोधाचा वापर करावा यामुळे गुप्तरोगांपासून सुरक्षा मिळेल व दोन मुलांमध्येही अंतर ठेवता येईल.

- * योगीमार्ग व जननेंद्रियांची स्वच्छता ठेवावी.
- * तसेच जोडिदाराच्या गुप्तांगाची स्वच्छता असणेही महत्वाचे आहे.
- * जीवनशैली काही हितकारक बदल - उदा.
 - अल्पवयात तैऱ्यिक संबंध ठाळणे.
 - एकापेक्षा अधिक व्यक्तींशी तैऱ्यिक संबंध ठाळणे.
 - तंबाखूचे सेवन ठाळणे.

गर्भाशय मुख्याचा कॅन्सर आणि लसीकरण

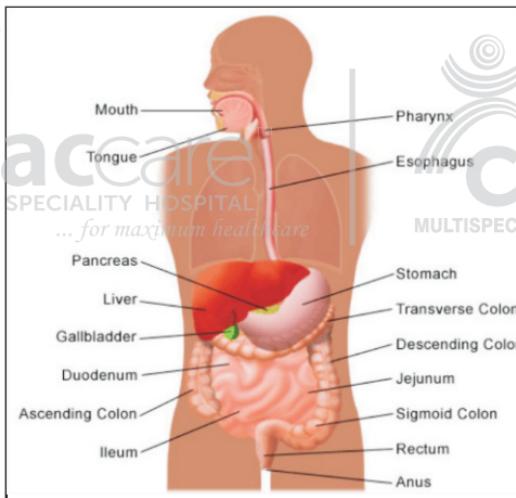
- गर्भाशय मुख्याचा कॅन्सर HPV विषाणु संसर्गामुळे होऊ नये म्हणुन लसीकरणाची आधुनिक पद्धती प्रिकसित झाली आहे.
- आपल्यापैकी कोणत्याही सिरिला गर्भाशय मुख्याचा कॅन्सर होऊ शकतो, हा विचार देखील अत्यंत कष्टदायी आहे परंतु हे सत्य आहे.
- गर्भाशय मुख्याचा कॅन्सर हा मुख्यतः HPV (ह्युमन पॅपीलोमा व्हायरस) या विषाणुमुळे होतो.
- दृढ दहा सिरियांपैकी आठ सिरियांना याचा संसर्ग त्यांच्या आयुष्यभूत होऊ शकतो.
- गर्भाशय मुख्याच्या कॅन्सरचे गिदाळ बहुतांशी सिरियांमध्ये वर्याच्या ३५ ते ५५ मध्ये होते, परंतु त्यांच्यामध्ये HPV चा संसर्ग हा ताणण्यामध्येच झालेला असतो.
- अनेक सिरियांमध्ये गर्भाशय मुख्याच्या कॅन्सरचे कोणतीही लक्षणे सुखवातीच्या काळात दिसत नाहीत. अनेक सिरियांमध्ये हा आजार गंभीर अवस्थेत गेल्यानंतरच कळतो.
- लसीकरणाद्वारे आपण स्वतःचा बचाव गर्भाशय मुख्याच्या कॅन्सर पास्युन करू शकतो.
- या लसीकरणाचा लाभ वय वर्ष ९ ते ४५ वर्योगतातील मुली व महिला घेऊ शकतात.
- या लसीकरणाचे आपणास तीन डोस घ्यावे लागतात. पहिला डोस ठरलेल्या तारखेला, दुसरा डोस पहिल्या डोसापासून दोन महिन्यांनंतर व तिसरा डोस पहिल्या डोसापासून सहा महिन्यांनंतर.
- लसीकरणामुळे होणारे परिणाम व दुष्परिणाम डॉ. कडून लसीकरण करण्यापूर्वी समजावून घ्यावेत.

पचनसंस्थेचे कॅन्सर

* अळगलिकेच्या व जठाच्या कॅन्सरची लक्षणे

- १) अळग गिळतांगा त्रास होणे व अपचन होणे.
- २) आवाजात बदल होणे.
- ३) वारंवार खोकला येणे.
- ४) छातीत जळजळ होणे.
- ५) वजन कमी होणे.
- ६) पोट वारंवार दुखणे.
- ७) गळ्यात किंवा छातीत अळग अडकल्यासाठवे वाटणे किंवा उलटी होणे

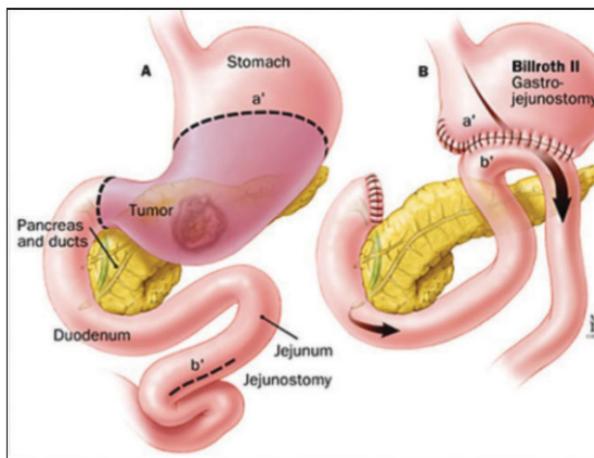
* मोठ्या आतळ्याच्या कॅन्सरची लक्षणे

सामान्यतः ५० वर्षे व त्यानंतर यालील लक्षणे आढळतात.

- १) बदललेली शौचाची सवय – मलावरोध अथवा जुलाब होणे.
- २) शौचावाटे रक्तस्राव होणे अथवा मलाचा रंग काळसर होणे.
- ३) शौचाची इच्छा होणे परंतु पोट साफ न होणे, पोटामैट्रो कळ येणे

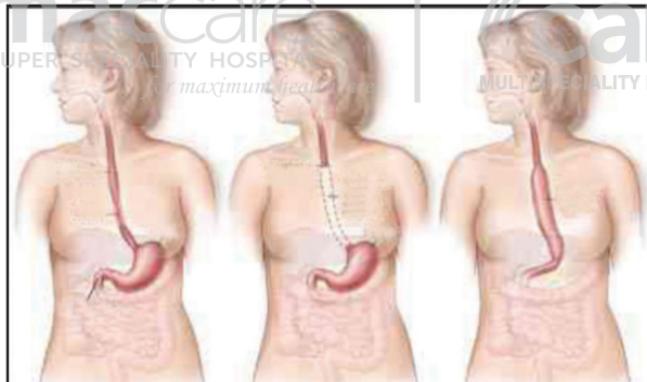

जठर कर्कटोगाची शस्त्रक्रिया

कॅन्सरमधील बाधीत भाग र लायीकग्रंथी काढून अन्ननिवारकी पुढीरचना केली जाते.

अन्ननिवारक कर्कटोगाची शस्त्रक्रिया

अन्ननिवारक
कर्कटोग

अन्ननिवारक काढून
टाकण्यात येते

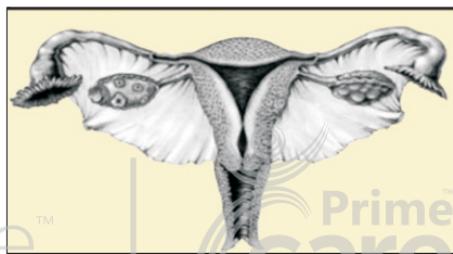
अन्ननार्ग पुढ्हा प्रदृशापित
करण्यात येते.

या शस्त्रक्रियेमध्ये पुर्ण अन्ननिवारक काढून टाकण्यात येते (Exophagectomy - Transthoracic / Transhiatal). त्यानंतर जठराची नवी कण (Gastric Tube) उर्वरीत अन्ननिवारक मार्ग पुढ्हा प्रदृशापित करण्यात येतो.

अंडाशयाचे कॅन्सर

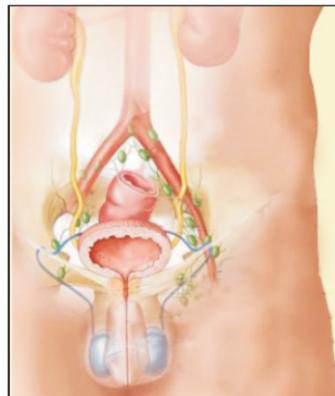
हे आजार केमोथेरपीला ख्रूप चांगल्या प्रकारे प्रतिसाद देतात. तसेच अँडव्हान्सेड स्टेजमध्ये पूर्णपणे बरे होण्याची शक्यता जास्त असते. यासाठी अचूक निदान व उपचार गरजेचे असतात. ओव्हरीयन कॅन्सरमध्ये पोटात पाणी होणे व गाठ होणे ही लक्षणे असतात. पाणी झाल्यास अगोदर केमोथेरपी देऊन पाणी नाहीये करण्यात येते व नंतर आँपेशन करावे लागते. पुरुषांच्या अंडाशाच्या कॅन्सरमध्ये अंडाशय काढून केमोथेरपी द्यावी लागते.

मूळसंरथेचे कॅन्सर

* लक्षणे -

- पाठीत दुखणे
- लघवीतून रक्त येणे
- लघवीला जळजळ होणे
- अंडाशय मोठे होणे
- जनर्नेंट्रियास न भरणाऱ्यी जर्हम होणे अथवा गाठी येणे

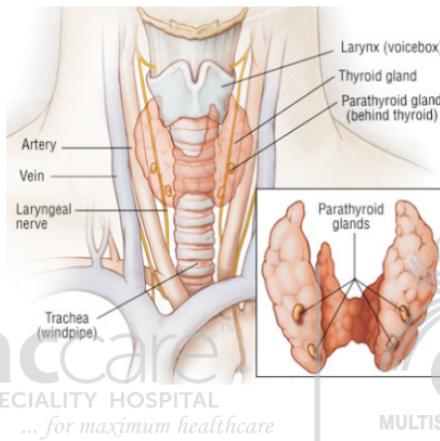

थायरॉइड ग्रंथीचा कर्करोग

थायरॉइड ग्रंथीचा कर्करोग हा मंदगतीने वाढणारा व काही वर्षांनंतर त्रास देणारा आहे. (अपवाद : Anaplastic Cancer). आधुनिक उपचार पद्धतीमुळे थायरॉइड ग्रंथीचा कर्करोग झालेल्या व्यक्तींना भविष्यकालात जास्त त्रास सहन करावा लागत नाही. किंवद्दना अनेक रुग्ण योगमुक्त होतात.

* थायरॉइड ग्रंथीच्या कॅन्सरचे काही कारणे :

१) सौम्य प्रकारचे थायरॉइड ग्रंथीचा योग - थायरॉइड डिसीज जसे गॉर्टर, थायरॉइड नोड्यूलस, थायरॉइडटीझ असलेल्या रुग्णांना थायरॉइड कॅन्सरची पीडा होण्याचा घोका अधिक असतो.

२) कौतुंबिक इतिहास - जन्मतः कौतुंबिक कारणामुळे अथा प्रकारचे कर्करोग पहाण्यात येतात. अथा जन्मतः दिसून येणाऱ्या कर्करोगाचे दोन प्रकार असतात – FMTC, MEN 2A / 2B

* थायरॉइड ग्रंथीच्या कॅन्सरची लक्षणे :

१) मानेमध्ये वेदनाराहित व हळूहळू वाढणारी गाठ. कठीकधी या गाठीमुळे अनननलिकेवर व श्वासनलिकेवर दाब पडतो त्यामुळे गिळण्यास उपसगास त्रास होतो.

२) वरचित प्रसंगी कर्कटाग थायरॉइडच्या बाहेर पसरतो आणि

हाडांमध्ये व फुफुसामध्ये प्रवेश करतो. त्यामुळे गाठ हेच पहिले लक्षण घडते.

* उपचार पद्धती :

१) शल्यक्रिया : या शल्यक्रियेमध्ये बहुतेकरेळा संपूर्ण थायरॉइड ग्रंथी व लसिका ग्रंथी काढून टाकल्या जातात. यालाच (Total Thyroidectomy) संपूर्ण थायरॉइड ग्रंथी काढून टाकणे म्हणतात.

२) ऐडिओ ॲकिटच आयोडीन : संपूर्ण थायरॉइड ग्रंथी काढल्यानंतर मानेमध्ये एकही कर्कटेग पेशी थिल्लक याहू नये किंवा अन्य ठिकाणी पसरला असल्यास अन्य उपचार म्हणून डॉक्टर ऐडिओ ॲकिटच आयोडिनचा वापर करतात.

रक्ताचा कर्कटेग (ल्युकेमिया)

रक्ताचा कर्कटेग हा भारतामध्ये सर्वसाधारणपणे पहिल्या दहा कर्कटेगांमध्ये आढळणाऱ्या एक कर्कटेग आहे. रक्ताच्या पेशी ह्या पिंगिद्या प्रकाराच्या असून त्या अस्थिमज्जेमध्ये तयार व परिपक्व होऊन रक्तवाहिन्यांमध्ये प्रवेश करतात.

रक्ताचा कर्कटेग (ल्युकेमिया) हा पांढऱ्या पेशींचा कर्कटेग आहे. यामध्ये पांढऱ्या पेशींचे अस्थिमज्जेमध्ये अग्नियंत्रित उत्पादन होते. त्या पेशी अपरिपक्व असल्या काणाने निलपयोगी ठरतात. हा कर्कटेग अस्थिमज्जेमध्ये (बोन मॅर्गे) खुळ होतो व तेथून शरीराच्या इतर भागांमध्ये उदा. रक्त, प्लीहा, चकृत, मज्जाएज्जू, अंडाशय, लसीकण्ठी, वैराग्यांमध्ये पसरतो व त्यानुसार पेशींतमध्ये कर्कटेगाची इतर लक्षणे आढळतात.

* सर्वसाधारणपणे रक्ताच्या कर्कटेगाचे चार प्रकार आढळतात.

- 1) Acute Lymphocytic Leukaemia
- 2) Chronic Lymphocytic Leukaemia
- 3) Acute Myelocytic Leukaemia
- 4) Chronic Myelocytic Leukaemia

रक्ताच्या कॅन्सरची लक्षणे

- * रक्ताक्षय (अँगेमिया) - रक्ताचे प्रमाण (हिमोग्लोबीन) कमी होणे.
- * छोट्या जखवमेनंतरही जास्त रक्तस्त्राव होणे.
- * योगप्रतिकारक शरवती कमी झाल्यामुळे गारंवार जंतुसंसर्ज होणे
- * रक्ताच्या कर्कयोगाच्या पेशी रक्तवाहिन्याद्वारे शरीराच्या ज्या भागात जाऊन वास्तव्य करतील. त्या भागावर परिणाम कळून त्याप्रमाणे लक्षणे दायवतात. उदा. मैंदू, मज्जारज्जू, किंडनी, परनसंस्था, फुफुस किंवा अंडाशय ह्या भागांमध्ये जाऊन या पेशी परिणाम कळ शकतात व त्याप्रमाणे इतर लक्षणे आढळतात.

रक्ताच्या कर्कयोगाचे निदान

- * रक्ताच्या पेशींची सूक्ष्मदर्शकाखाली तपासणी करणे
- * अद्यिमज्जेची बायांप्सी - देयून TM छोट्या अद्यिमज्जेचा भाग काढून तो सूक्ष्मदर्शकाखाली तपासला जातो.
...for maximum healthcare
- * Bone Marrow Aspiration : सूईच्या सहाय्याने अद्यिमज्जेतील द्रव सूक्ष्मदर्शकाखाली तपासला जातो.
- * Lumber Puncture
- * छातीचा X-Ray

रक्ताच्या कर्कयोगाचे उपचार

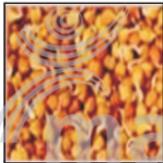
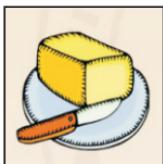
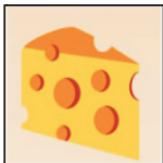
रक्ताच्या कर्कयोगाच्या उपचारासाठी विविध पद्दती उपलब्ध आहेत. त्यांची अंमलबजावणी ही विविध बाबींवर अवलंबून असते. पेशींच्या आजाराच्या प्रकारानुसार, वयानुसार व कर्कयोगाच्या स्टेजप्रमाणे उपचार पद्दती बदलते.

* उपलब्ध उपचार पद्दती :

- १) केमोथेरेपी
- २) बोन मॅर्गो ट्रान्सप्लान्टेशन

कर्करोग रुग्णांचा आहार....

accare TM
SUPER SPECIALITY HOSPITAL
...for maximum healthcare

prime care
MULTISPECIALITY HOSPITAL

- १ दिवसातून ८ ते १० ज्लास पाणी प्या, जेणेकलन शरीरातील पाण्याचे प्रमाण कमी होणार नाही व शरीरातील विषाही पदार्थ बाहेर टाकले जातील. लिंबू शरबत, फळांचा ताजा दस्या.
- २ दिवसातून थोडे - थोडे पण ४ ते ६ घेता जेवण करा, जेणेकलन शरीरात तयार होणारा उजांक संतुलित राहील.
- ३ केमोथेरपी चालू असतांना कच्चे अन्न खाऊ नका. मोड आलेले, उकडलेले गाजर, बीट सारखे या.
- ४ जर तुम्ही मांसाहारी असाल तर अंडी, बिना चरबीचे चिकन, मटणाऐवजी मार्ये या आणि थाकाहारीसाठी सोया, दूध, दुग्धजन्य पदार्थ तसेच मस्तुर व डाळी या.
- ५ सकास आहार द्या. बाहेरील तयार किंवा प्रक्रिया केलेले अन्नपदार्थ टाता. कारण त्यामध्ये चरबी किंवा मीठ असते .

केमोथेरपीकरीता पेशंटसाठी सुचना

केमोथेरपीआधी घ्यावयाची माहिती :

केमोथेरपी ट्रिटमेंटआधी त्याविषयी पूर्ण माहिती तज्ज डॉक्टरांकडून करण घ्यावी. औषधांबदल किंवा केमोथेरपीच्या साईड इफेक्ट्सबदल डॉक्टरांनी चर्चा करण पुर्ण माहिती करून घेणे आवश्यक आहे.

- १ तुम्हाला डॉक्टरांनी सांगितलेल्या दिवशी केमोथेरपी घ्यायची आहे.
- २ केमोथेरपी म्हणजे वेगवेगळी इंजेतशन दपेशल वैद्यकिय मार्गदर्थनाखाली सलाईन मधून घेणे.
- ३ केमोथेरपीसाठी येताना व्यवस्थित नाश्ता करून येणे. येताना बरोबर पिण्याच्या पाण्याची बाटली घेऊन येणे.
- ४ केमोथेरपीसाठी साधारण २ ते ६ तास लागू शकतात. ही वेळ डॉक्टरांनी तुमच्यासाठी ठरविलेल्या औषधांवर व ती कठी घ्यायची याच्या थेड्युलप्य अवतंबुन आहे.
- ५ केमोथेरपीच्या काळात तुम्ही हलका आहार तसेच द्रव पदार्थ घेऊ शकता.
(चहा, ज्युस, नारळपाणी इ.)
- ६ केमोथेरपी झाल्यावर तुम्हाला काही औषधे घेण्यासाठी सांगितले जातील. त्यामध्ये उलटी होऊ नये म्हणून आणि गुळण्या करण्यासाठी (लिकवीड) औषध असेल. ही औषधे ४ - ५ दिवस घरी घ्यायची आहेत, त्रास वाटल्यास ताबडतोब वैद्यकिय सल्ला घ्यावा.
- ७ उलटी होऊ नयेत म्हणून दिलेली औषधे उदा. ज्यानिसिट्रॉन, ऑनडेन सिट्रॉन आणि डोमपेटीडॉन या गोळ्या जेवण्या अगोदह डॉक्टरांनी सांगितल्याप्रमाणे अर्थात ते पाऊण तास घेणे.
- ८ जर तुम्हाला टॅब्लेट डेकाइऱ्ज दिलेली असेल तर ती जेवणानंतर घेणे.
- ९ तर तुम्हाला औषधाबदल काही थंका असेल तर डिसचार्ज करण्यापूर्वी डॉक्टरांनी त्यांसदर्भात चर्चा करा.

केमोथेरपीकरीता पेशंटसाठी सुचना

केमोथेरपीनंतर घ्यावयाची काळजी :

- १ केमोथेरपी नंतर तुम्हाला थकल्यासारखे वाटेल, झोप आल्यासारखे वाटेल, पण काळजी कठ नका हे सामान्य साईंड इफेक्ट आहेत.
- २ केमोथेरपीनंतर साधारण ४-५ दिवस भरपूर पाणी किंवा इतर पेय प्या.
- ३ उकळून गाळलेले पाणी, फ्रेश ज्यूस, टेट्रा पॅक ज्यूस किंवा नारळ पाणी तुमच्यासाठी उत्तम आहे. कोलिड्रिंग्स, चहा, कॉफी हे ठ्यागिक प्रमाणात प्यायले पाहिजे.
- ४ केमोथेरपीनंतर भूक लागण्याचे प्रमाण कमी असू शकते, म्हणून थोड्या थोड्या वैलाने हलकासा आहार घेत राहणे. जास्त तियवट, तेलकट अऱ्णपदार्थ टाळा, ताजे शिजवलेले अऱ्ण खा, थाकाहार किंवा मांसाहार दोऱ्हीही चालेल.
- ५ कच्चे सॉलड खाऊ नका, ल्याएवजी वाफवलेल्या भाज्या खा.
- ६ फळे खा व खाप्यापूर्वी त्यांची साले काढा.
- ७ जेवढे शरवट होईल तेवढे ताजे शिजवलेले अऱ्ण खा.
- ८ केमोथेरपी झाल्यावर जास्त गर्दीचे ठिकाण टाळा.
- ९ खासकरून ज्या दिग्रिया ब्रेस्ट कॅन्सरनी आजारी आहेत त्यांनी किंवा नमद्ये द्याहदार वस्तू वापल नये, जेणेकरून जर्यमा होणार नाहीत.
- १० केमोथेरपीनंतर जर तुम्हाला खूप उलध्या होत असतील, जुलाब होत असतील, अंग दुखत असेल, ताप येत असेल किंवा दरतद्रव होत असेल तर ताबडतोब तुमच्या डॉक्टरांना भेटा.
- ११ केमोथेरपीनंतर आठव्या दिवशी तुम्हाला हिमोग्राम तसेच इतर तपासण्या सांगितल्या जातील. त्या सर्व तपासण्या लॅंबोर्टीमद्ये करून तुमच्या डॉक्टरांना दाखवा.

MacCare ... for maximum healthcare

Prime Care™
MULTISPECIALITY HOSPITAL

* कर्कटोगांविषटी संक्षिप्त माहिती *

भाग	प्रमाण (पुरुष : लड़ी)	बय (वर्ष)	संभाज्य कारणीभूत घटक	लक्षण
Brain (मैदू)	३ : २	मुरे, तरुण, वयोवृद्धि	कर्मी शोषणिकारक शक्ती (विशेषतः अवयव बदलतानार) रोडिंशन थर्सी	सकाळी होने दुखों, चावकर, उलटी, झोपालूपा व्यवित्रित आपी वाणियात बदल
Oral Cavity, Lip, Throat (मुख, ओट, घ्राण)	पुरुषमध्ये जास्त प्रमाण	वयाच्या ४० नंतर	तबाखूसेवन, थुम्पान, दारु व पानमसाला दोषरा आवाज, तोंडातील चट्टव त्रण, गिर्भायास व तोड उघडायास त्रास होणे. तोडमध्ये लाल व पांढरे चट्ट	घोरा आवाज, दुखों व खोकला येणे, आवाजात बदल होणे, घोरा अवाज.
Gullet (शासनलिंगा व स्वरयंत्र)	पुरुषमध्ये जास्त प्रमाण	वयाच्या ४० नंतर	थुम्पान, दारु व उण्याप्य	गिर्भाती दुखों व खोकला येणे, आवाजात बदल होणे, घोरा अवाज.
Breast (स्तन)	१ : १०	३५-५० व त्यापुढे	पूर्णच्या साई गर्ती, उशिराचे पहिले मुल, मुलविरहित स्त्री, स्तनपान न करण्याचा स्त्रीया, रोडिंशन, अनुविकल्पा	स्तनामध्ये दुखों (गाठ असताना किंवा नसताना), स्तनाप्र आत खेदते जाणे, त्याच बांजुचा हात मुऱ्णां, स्तनाचा रो लाल होणे व स्तनाग्राम स्तनाव येणे
Lung (फ्रॉक्स)	४ : १	५५ ते ६५	थुम्पान, कारण्याच्यातील स्पसायनाशी संपर्क उदा. अंसेवेस्टेस, वायुप्रदूषण	खोकला येणे, दम लागणे, छातीत दुखणे, थुंकितून रक्त पडणे, वजन कमी होणे
Skin (त्वचा)	पुरुषमध्ये जास्त प्रमाण	तरुण व मध्यम वयाचे पुरुष	सूर्यकिरणांशी अतिसंपर्क, त्वचेवा स्पायनाशी संपर्क उदा. अँनालिन डाय, टार	काळ्यासर व इतर सोंचे चट्ट दर्शनी भागावर येणे, चट्टाची आण होण किंवा खाज येणे

भाग	प्रमाण (पुरुष : स्त्री)	वय (वर्षे)	संभाव्य करणीभूत घटक	लक्षणे
Stomach (जठर)	२ : १	५५ व व्यापुदे	H-Hydrogen सक्रमण, नायट्रोसामाइन	पोट दुखणे, उलटी, उलटीतुन रक्त येणे
Liver (यकृत)	४ : १	५० – ६०	मध्यपान, रेडिशन, यकृतावे इतर आजार उद्द. सिरासिस, विषणूचे संक्रमण, काविळ	यकृताचे आकास्यान वाढणे, पोटात दुखणे, कही पेशेमध्ये काविळ होणे, वजन कमी हुणे
Gall Bladder (पिताशय)	१ : ४	१७०	पिताशयामध्ये खडे होणे	पोटामध्ये कायम दुखणे व गाठ जाणवणे, काविळ.
Lymph Glands (लसीकंकऱ्य)	३ : १	३०-४० विंचा १० च्या आत	-----	वारंवार ताप येणे, शरीर घास येणे, ज्वरीहाचे आकास्यान वाढणे, लसीकंकऱ्याचे आकास्यान वेदनाविरहीत वाढणे
Blood (रक्त)	३ : २	कोणत्याही वयात	गरोदररक्षण रेडिशन देणे, लहान मुलात जन्मतः व्यांग, धूम्रपान, इतर कर्कशासाठी घेतलेली केवळेहरी, अनुवर्षिकाता	खराचे प्रमाण कमी होणे, ताप येणे, साथ्यामध्ये दुखणे, क्लीवा व यकृताचे आकास्यान वाढणे, पोट कुणणे
Kidney (फिळडी) Renal Cell Ca.	२ : १	२० च्या पुढे	धूम्रपान, फेनोक्सीटीन औषधाचे असिसेवन, पॉलिटिस्टिक किळडी, स्थूलपणा	लघवीमध्ये रक्त येणे, पोटात दुखणे, पोट गोळा असणे
Kidney (फिळडी) Wilms tumour	२ : १	७ वर्षांच्या आत	-----	लघवीमध्ये रक्त येणे, पोटात दुखणे, पोटामध्ये गोळा असणे
Cervix (गर्भाशय मुख्य)	स्त्रीया	तरुण व मध्यम वयात	उपरी वयात लान व शारीरिक संबंध येणे, आगस्त अपर्याप्त, धूम्रपान, गुणांगाची अस्वच्छता MPV विषणूचे सक्रमण	शारीरिक संबंधानंतर रक्तस्राव, दोन मासिकपाळी दस्यान रक्तस्राव, ओटीपोटात दुखणे, योनिमार्गातुन स्थाव होणे, वांचवार लघवी होणे

भाग	प्रमाण (पुरुष : स्त्री)	वय (वर्ष)	संभाव्य कारणीभूत घटक	लक्षणे
Ovary (बिंजांड)	स्त्रीया	मध्यम वयात	स्तनांचा कर्करोगा असणाऱ्या स्त्रीया, अपत्य नसणाऱ्या स्त्रीया	अनियमित मासिक पाळी, पोटात दुखणे गाठ येणे
Uterus (गर्भाशयाची पिशवी)	स्त्रीया	५० वयाच्या पुढे	लान न यालेल्या किंवा अपत्य नसलेल्या स्त्रीया, स्ट्रॅल स्त्रीया, मधुमेह व रक्तदाब (गर्भाशयाची पिशवी)	मासिक पाळींतर रक्तस्त्रव, योगिनांपूर्ण रक्त विवा इतर शांते झाव येणे, आरोग्यात गाळा येणे
Urinary Bladder (मृताशय)	३ : १	४० वयाच्या पुढे	झुम्पान, रसायनाशी संपर्क उदा. अऱ्नालिन, रश, लेदर, पेस्टिसाईड	लघवीत येणे, लघवीचे प्रमाण वाढणे, लघवी करताना जळजळ विवा इतर त्रास होणे
Prostate (प्रोस्टेट)		६० वयाच्या पुढे	रेडिशन	हाडामध्ये दुखणे, लघवी करताना त्रास होणे
Bone (अस्थी)	३ : १	२० : २५	आधात ?	हाडावर सुन येणे, सुरेच्या ठिकाणाचे तापमान वाढणे

वा सर्व कर्करोगांमध्ये भूक न लागणे, थकवा, वजन कमी होणे तसेच काहीवेळा रक्ताक्षय होणे व दम लागणे हे लक्षणे सर्वसाधारणपणे दिसून येतात.

SUPER SPECIALITY HOSPITAL

TM
Prime
Care
MULTISPECIALITY HOSPITAL

डॉ. सतीश सोनवणे

M.S. Oncosurg. (Ex-Tata Memorial Hospital, Mumbai)

कॅन्सर तज्ज्ञ

- ▶ एम.बी.बी.एस. गवर्नमेंट मेडिकल कॉलेज, धुळे येथून, विद्यापीठामध्ये द्वितीय. इतर विषयांमध्ये गोल्ड मेडल
- ▶ एम.एस. (जनरल सर्जरी) प्रवरा वैद्यकीय महाविद्यालय, लोणी, पुणे विद्यापीठातून
- ▶ टाटा कॅन्सर हॉस्पिटल, मुंबई येथे कॅन्सर सर्जरीचा सुपरस्पेशालिटी, रेसिडेन्सी ट्रेनिंग प्रोग्राम
- ▶ सर गंगाराम हॉस्पिटल, नवी दिल्ली येथे मिनिमल इनद्हेसिव सर्जरीमध्ये फेलोशिप
- ▶ कॅन्सर सर्जरीचा टाटा कॅन्सर सेंटर, मुंबईमध्ये चार वर्षांचा अनुभव
- ▶ ७५ पेक्षा जास्त राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय कॅन्सर परिषदांमध्ये सक्रिय सहभाग
- ▶ राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय ख्यातीच्या जर्नल्समध्ये लेख प्रसिद्ध
- ▶ संस्थापक सदस्य – Asso. of Minimal Access Surgeons of India (AMASI)
- ▶ सदस्य – जागतिक लॅपरोस्कोपिक सर्जन असोसिएशन
- ▶ समन्वयक – महाराष्ट्र राज्य कॅन्सर वॉरियर्स.
- ▶ Ex-Co Chairperson, Ethics Committee, IMA Maharashtra State

SPECIALIST IN

● Breast Cancers

स्तन कॅन्सर शस्त्रक्रिया / स्तन वाचविण्याचे ऑपरेशन / ब्रेस्ट रिकन्स्ट्रक्शन सर्जरी व किमोथेरेपी
Expert in Breast Reconstruction & Oncoplasty (first in the district)

● Head & Neck Cancers

जबड्याचे, जिभेचे, घाशाचे, स्वरयंत्राचे, थायरॉइडचे कॅन्सर ऑपरेशन व किमोथेरेपी
Vast Experience in Free flap Reconstruction for better Quality of life (first in the district)

● Gynecological Cancers

गर्भपिण्याची, अंडाशयाचे कॅन्सर ऑपरेशन व किमोथेरेपी

● Genitourinary Cancers :

किडी, मुत्राशयाचे, योनीमार्गाचे, शिज्ञाचे, अंडाशयाचे कॅन्सर – ऑपरेशन व किमोथेरेपी

● Gastrointestinal Cancers :

जठर, लिहर, आतड्याचे, गुदद्वाराचे, स्वादुपिंडाचे, पिताशयाचे कॅन्सर – ऑपरेशन व किमोथेरेपी (Pioneer in the region to perform Palliative stenting)

● Thoracic Cancers :

अन्ननलिकेचे, फुफ्फुसाचे कॅन्सर – ऑपरेशन व किमोथेरेपी

Surgical Oncologist
Dr. Satish Sonawane
Oncosurgeon,
Ex. - Tata Memorial Hospital Mumbai

Medical Oncologist
Dr. Tushar Patil
MD (Med), DM (Onco)

Radiation Oncologist
Dr. Bhushan Nikam
MD (Radiation Onco) **Dr. Rohan Kharde**
MD (Radiation Onco)

suyog # 9860172019

झोपडी कॅन्टीन मार्ग, सेंट मोनिका
डि.एड. कॉलेज समोर, सावेडी, अ.नगर.
फोन : ०२४९-२४२२४९११ / १२ / १३